

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/66/2023
Identifikačné číslo spisu:	7716217532
Dátum vydania rozhodnutia:	29.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7716217532.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. v spore žalobcu C.. L. V., P., narodeného XX. F. XXXX, U., X. XXX/XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Kohútová Bèrešová, spol. s r. o. v skratke AKKB, spol. s r. o., Bratislava, Štefánikova 18, IČO: 54 228 956, proti žalovaným 1/ AGRO PALÍN TRADE, s.r.o., Palín 86, IČO: 36 603 813, 2/ C.. Y. X., narodenému XX. R. XXXX, U., M. XXXX/XX, obidvom zastúpeným obchodnou spoločnosťou ŠIMČÁK, advokátska kancelária s.r.o., Košice, Františkánska 5, IČO: 52 082 709, o určenie neexistencie záložného práva a určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 16C/256/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. septembra 2022 sp. zn. 6Co/92/2022 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným spoločne a nerozdielne voči žalobcovi p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. októbra 2021 sp. zn. 16C/256/2016 zamietol návrh na prerušenie konania (výrok I.), zamietol žalobu o určenie neexistencie záložného práva a určenie vlastníckeho práva (výrok II.) a žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov v konaní od žalobcu s tým, že o výške tohto nároku bude rozhodnuté v osobitnom uznesení (výrok III.).

1.2. Výkonaným dokazovaním mal preukázané, že medzi žalobcom ako záložcom a žalovaným 1/ ako záložným veriteľom bola 21. marca 2014 uzavretá zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam v kat. úz. X. O. H., evidovaným na LV č. XXXX ako parcely reg. C - parcela č. 2520/2 o výmere 7743 m², orná pôda, parcela č. 5048/1 o výmere 140544 m², orná pôda, parcela č. 5048/19 o výmere 23618 m², orná pôda, parcela č. 5049/1 o výmere 109466 m², orná pôda, parcela č. 5049/6 o výmere 5005 m², orná pôda, parcela č. 5049/8 o výmere 57952 m², orná pôda, parcela č. 5078/2 o výmere 12964 m², orná pôda, parcela č. 5078/3 o výmere 10442 m², orná pôda a parcely reg. E - parcela č. 5048/1 o

výmere 3470 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5048/2 o výmere 1957 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5048/3 o výmere 733 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5048/4 o výmere 1369 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5048/5 o výmere 1816 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5049/1 o výmere 10660 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5049/2 o výmere 1607 m², trvalé trávne porasty, parcela č. 5051 o výmere 1182 m², trvalé trávne porasty na zabezpečenie všetkých pohľadávok záložného veriteľa ako dodávateľa voči odberateľovi U.. L. V., otcovi žalobcu. Odberateľ nezaplatil splatné pohľadávky vo výške 96 683,02 eura, preto žalovaný 1/ pristúpil k výkonu záložného práva priamym predajom - kúpnu zmluvou zo dňa 13. 10. 2016, ktorú uzavreli ako predávajúci L. V., záložca, v mene ktorého podľa § 151m ods. 6 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) konal záložný veriteľ (žalovaný 1/) a ako kupujúci žalovaný 2/. Žalobca uviedol, že o uzavretí kúpnej zmluvy nevedel a nebol pri predaji založených nehnuteľností, teda nemohol ovplyvniť cenu; zmluva o zriadení záložného práva neobsahuje dohodu, za akú cenu resp. za akých cenových podmienok by mal záložný veriteľ predat' záloh, aby nedošlo k poškodeniu záložcu. Z doručeníek predložených žalovaným 1/ bolo preukázané, že doručoval oznámenie o začatí výkonu záložného práva záložnému dlžníkovi U.. L. V. aj žalobcovi, ktorí písomnosti neprevzali.

1.3. Aplikujúc § 13 ods. 1 Obchodného zákonníka, § 20 ods. 1, § 22 ods. 2, § 39, § 151m ods. 6 - 8, § 151j a § 151l Občianskeho zákonníka okresný súd uviedol, že výkon záložného práva bol realizovaný priamym predajom. Predávajúci a kupujúci boli pri uzavretí kúpnej zmluvy z 13. 10. 2016 odlišnými subjektami práva, a to predávajúci podľa § 18 a nasl. OZ a kupujúci podľa § 7 a nasl. OZ. Predávajúci žalobca bol zastúpený žalovaným 1/, nie kupujúcim - žalovaným 2/. Za žalovaného 1/ ako štatutárny zástupca síce konal žalovaný 2/, avšak vzhľadom na ich rozdielnu právnu subjektivitu nemožno hovoriť o predaji zálohu sebe samému, preto nemohlo dôjsť k porušeniu § 151j OZ. V čase výkonu záložného práva priamym predajom zálohu bol jediným spoločníkom žalovaného 1/ C.. E. V., osoba odlišná od žalovaného 2/, ktorý bol v čase uzavretia kúpnej zmluvy len štatutárnym orgánom žalovaného 1/ povinným vykonávať svoju pôsobnosť v súlade so záujmami spoločnosti a jediného spoločníka v zmysle § 135a Obchodného zákonníka. Porušenie tejto povinnosti by zakladalo nárok žalovaného 1/ na náhradu škody voči žalovanému 2/ v zmysle § 135a ods. 2 Obch. zák. Žalovaný 2/ nemal v spoločnosti žalovaného 1/, v ktorej bol konateľom, žiadnu majetkovú účasť a aj s ohľadom na to nemožno konštatovať rozpor jeho záujmov spoločníka s jeho záujmami fyzickej osoby. Podľa § 20 ods. 1 OZ právne úkony právnickej osoby robia štatutárne orgány. Štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným je jeden alebo viac konateľov. Konateľom spoločnosti môže byť len fyzická osoba, čo vyplýva z § 133 ods. 1, 2 Obchodného zákonníka. Na právne úkony štatutárnych orgánov právnických osôb sa neaplikujú ustanovenia o zastúpení podľa § 22 OZ. Pokiaľ žalovaný 2/ konal ako štatutárny zástupca žalovaného 1/, uzavretá kúpna zmluva je právnym úkonom žalovaného 1/ ako právnickej osoby. Konanie žalovaného 2/ ako fyzickej osoby je zase konaním s účinkami pre neho. Nemohlo potom dôjsť k rozporu záujmov zástupcu a zastúpeného. Navyše následkom prípadného porušenia § 151m ods. 8 OZ nie je neplatnosť právneho úkonu, ktorým došlo k predaju zálohu, ale vznik práva na náhradu škody, ako vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2013 sp. zn. 7Cdo/222/2012. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že posudzovaná kúpna zmluva nie je neplatná a žalobca nemôže byť vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli kúpnu zmluvou prevedené v rámci výkonu záložného práva priamym predajom.

1.4. Žalobca argumentoval, že záložná zmluva je neplatná a v nadväznosti na to neexistuje záložné právo aj z dôvodu chýbajúcej cenovej doložky, ktorá mala obsahovať cenové podmienky, ktoré by zaväzovali záložného veriteľa tak, aby nedošlo k poškodeniu záložcu. Okresný súd poukázal na § 151b ods. 2, 3 OZ upravujúci podstatné náležitosti zmluvy o zriadení záložného práva, medzi ktoré cenové podmienky nepatria a ak ich zmluva o zriadení záložného práva neobsahuje, nemôže to spôsobovať jej neplatnosť. Dohodu o tom, za akých podmienok, vrátane cenových, môže záložný veriteľ predat' záloh mimo dražby, zákon ponecháva na zmluvnú voľnosť účastníkov zmluvy.

1.5. Žalobca odôvodňoval neplatnosť záložnej zmluvy aj rozporom s §-om 151j ods. 3 OZ zakazujúcim dojednanie tzv. prepadného práva. Súd prvej inštancie uviedol, že v prejednávanej veci nedošlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva k zálohu záložným veriteľom - žalovaným 1/, preto je neplatnosť kúpnej zmluvy vylúčená.

1.6. K poukazu žalobcu na porušenie ust. § 151l ods. 1 OZ a § 151m ods. 7 OZ okresný súd uviedol, že v konaní bolo preukázané, že žalovaný 1/ doručoval žalobcovi aj dlžníkovi U.. L. V. oznámenie o začatí

výkonu záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam, no tieto písomnosti neprevzali. Dôjdením do sféry dispozície sa rozumie aj dôjdenie prejavu vôle do takej sféry, v rámci ktorej možno rozumne očakávať, že sa adresát s obsahom písomnosti oboznámi - tento názor vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 5Cdo/129/2010. Žalobcovi aj dlžníkovi boli zásielky žalovaného 1/ doručované na adresu trvalého pobytu, ktorú žalobca uviedol aj v žalobe, takže žalobca ako adresát zásielok mal objektívnu možnosť zistiť, resp. oboznámiť sa s doručovanými právnymi úkonmi. V zmysle § 151m ods. 7 OZ povinnosť informovať záložcu o priebehu výkonu záložného práva, najmä o skutočnostiach, ktoré môžu mať vplyv na cenu zálohu pri jeho predaji, je informačnou povinnosťou. V zmysle § 151m ods. 9 OZ záložný veriteľ je povinný podať záložcovi písomnú správu o výkone záložného práva bez zbytočného odkladu po predaji zálohu, v ktorej uvedie najmä údaje o predaji zálohu, hodnote výťažku z predaja zálohu, o nákladoch vynaložených na vykonanie záložného práva a o použití výťažku z predaja zálohu. Pokiaľ by aj záložný veriteľ písomne neinformoval o výsledku realizácie záložného práva, najmä o výške výťažku, ktorý predajom zálohu získal, nesplnil by si tým informačnú povinnosť, čo nemá žiaden vplyv na posudzovanie platnosti kúpnej zmluvy a zakladá iba osobitné právo záložcu domáhať sa splnenia týchto povinností. Aj prípadné porušenie povinnosti záložného veriteľa v zmysle § 151m ods. 8 OZ pri predaji zálohu postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby záloh predal za cenu, za ktorú sa rovnaký alebo porovnateľný predmet zvyčajne predáva za porovnateľných podmienok v čase a mieste predaja zálohu, nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale zakladá iba zodpovednosť záložného veriteľa za škodu v zmysle § 420 OZ. Ak by sa preukázalo, že pri predaji zálohu nepostupoval s náležitou starostlivosťou, porušenie takejto povinnosti nespôsobuje neexistenciu záložného práva, čo vyplýva z rozsudku NS SR z 30. septembra 2013 sp. zn. 7Cdo/222/2012. Skutočnosť, že žalobca nevedel o uzavretí kúpnej zmluvy a nebol prítomný pri predaji, preto nemohol ovplyvniť cenu predávaných nehnuteľností, vyhodnotil okresný súd tak, že z podstaty záložného práva ako zabezpečovacieho prostriedku pre prípad nesplnenia povinnosti dlžníka vyplýva, že výkon záložného práva sa realizuje bez potreby účasti žalobcu a zvyčajne aj proti jeho vôli, čomu zodpovedá aj § 151m ods. 6 OZ.

1.7. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej tiež „CSP“) tak, že úspešným žalovaným priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov účelne vynaložených v konaní s tým, že o výške tohto nároku bude rozhodnuté v osobitnom uznesení.

1.8. Zamietnutie návrhu žalobcu na prerušenie konania do skončenia konania pred Okresným úradom Michalovce, katastrálnym odborom o návrhu na obnovu konania okresný súd odôvodnil poukazom na § 162 ods. 1 písm. c) CSP a tým, že rozhodnutie v prejednávanom spore nezávisí od výsledku katastrálneho konania.

2.1. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 27. septembra 2022 sp. zn. 6Co/92/2022 ako vecne správny v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok Okresného súdu Michalovce č. k. 16C/256/2016-318 z 29. októbra 2021 vo výroku II. o zamietnutí žaloby a vo výroku III. o priznaní nároku na náhradu všetkých účelne vynaložených trov v konaní žalovaným 1/ a 2/ od žalobcu. Rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ majú proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.2. Odvolací súd uviedol, že správne a zákonu zodpovedajúce sú dôvody rozsudku okresného súdu v napadnutej časti, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil a na tieto odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Odôvodnenie rozsudku dáva odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom konania. Žalobca v odvolaní v podstatnej časti len opakuje argumenty uvádzané v konaní pred súdom prvej inštancie, s ktorými sa súd prvej inštancie náležite a správne vysporiadal v súlade s právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. 6Co/139/2019-249 z 18. mája 2020; závery okresného súdu zodpovedajú aj záverom vysloveným Krajským súdom v Košiciach v rozsudku sp. zn. 3Co/213/2019 z 13. februára 2020 v skutkovo a právne obdobnej veci inej žalobkyne proti tým istým žalovaným, preto odvolacie námietky žalobcu nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutej časti rozsudku.

2.3. K odvolacej námietke žalobcu o porušení §-u 151l ods. 1 OZ žalovaným 1/ nedoručením oznámenia o začatí výkonu záložného práva odvolací súd uviedol, že preukázané bolo opakované doručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva žalobcovi na adresu jeho trvalého pobytu v U., na X. ulici č. XXX/XX. Žalobca si tieto písomnosti neprevzal, hoci nemal evidovanú inú adresu pobytu, na ktorú by

mu bolo možné doručovať zásielky. Nepreukázal, že sa nezdržiaval na adrese trvalého pobytu a nemal tak vytvorenú objektívnu možnosť prevziať resp. oboznámiť sa s obsahom doručovaných zásielok. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že došlo k fikcii doručenia v zmysle § 45 ods. 1 OZ a nedošlo ani k porušeniu povinnosti vyplývajúcej z ust. § 1511 ods. 1 OZ. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na tvrdenie žalobcu v písomnom podaní doručenom 18. mája 2021 o nemožnosti uplatnenia fikcie doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva, pretože sa dlhodobo preukázateľne zdržiaval v Českej republike, kde dlhodobo študoval a pracoval, o čom ale nepredložil žiadne dôkazy.

2.4. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Žalobca bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania a vznikla mu povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania úspešným žalovaným 1/ a 2/ v plnom rozsahu. O výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník, zohľadňujúc ust. § 251 CSP.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.2. V prvej časti dovolania žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) argumentoval, že sa nezdržiaval v mieste doručovania oznámenia o začatí výkonu záložného práva, o čom svedčí žalovaným 1/ predložená elektronická komunikácia so spoločnosťou Slovak Parcel Service s.r.o.. Ide pritom o obligatórne písomný a adresovaný právny úkon, ktorého právne účinky nastávajú doručením. Záložca v čase doručovania tejto písomnosti 22. februára 2016 študoval v Prahe, v mieste svojho trvalého pobytu, ktoré bolo zároveň miestom doručovania, sa nezdržiaval. Žalovanými predložené doručienky neobsahujú údaj, že žalobca sa v mieste doručenia zdržiaval, nie je preto možné použiť zákonnú domnienku doručenia. Súdny v tomto smere vec nesprávne právne posúdili, a to aj v rozpore s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 65/2010 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/233/2010. Doručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva žalobcovi je pritom podmienkou začatia výkonu záložného práva.

3.3. Dovolateľ tiež namietol, že pri uzatváraní kúpnej zmluvy dňa 13. októbra 2016 bol kupujúci žalovaný 2/ fyzickou osobou a zároveň ako konateľ zastupoval žalovaného 1/ ako predávajúceho, čo predstavuje prípad predaja sebe samému. Jeho záujmom bolo predat' nehnuteľnosti za čo najnižšiu cenu, čo aj urobil. Žalovaný 2/ vytváral a prejavoval navonok vôľu žalovaného 1/ ako právnickej osoby a zároveň svoju vlastnú vôľu osoby fyzickej. V tejto časti dovolania dovolateľ citoval z rozsudkov Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/2192/2001, 21Cdo/3694/2012 a 21Cdo/1640/2004, ako a z rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1CoKR/8/2019. Kúpna zmluva z 13. októbra 2016 nemôže byť pre rozpor medzi záujmami kupujúceho a predávajúceho platná v zmysle § 39 a § 22 Občianskeho zákonníka.

3.4. V poslednej časti dovolania dovolateľ namietol, že žalovaný 1/ predal záloh za 130.986,30 eura, čo je cena niekoľkonásobne nižšia oproti trhovej cene nehnuteľností, pričom hodnota zálohu výrazne prevyšovala hodnotu pohľadávky. Úradná hodnota nehnuteľností by bola 190.922,69 eura, ich trhovú cenu minimálne 400.000 eur. Žalovaný 1/ svoj nárok uspokojil predajom zálohu a rozdiel medzi pohľadávkou a zaplatenou kúpnu cenou vo výške 35.548,17 eura si uplatnil aj s úrokom z omeškania pred Okresným súdom Michalovce v konaní sp. zn. 18Cb/79/2018, v ktorom bolo žalobe vyhovené; Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 2Cob/143/2019 rozsudok okresného súdu potvrdil.

4. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu tvrdili, že žalobca aplikuje ohľadom doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva procesnoprávne doručenie podľa § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, z ustanovení o výkone záložného práva však vyplýva, že doručovanie oznámenia o začatí výkonu záložného práva sa spravovalo § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka. S poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/129/2010 uviedli, že nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na nové dôkazy pripojené k dovolaniu v zmysle § 432, § 435 a § 442 CSP nie je možné prihliadať. Doklady o platbách za ubytovanie z obdobia 09 - 12/2016 sa nevzťahujú na doručovanie oznámenia (február 2016) a z dodatku o diplome nie je možné zistiť žiadne relevantné informácie k prejednávaniu prípadu. Rozhodnutia českých súdov a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove, na ktoré poukazuje dovolateľ, neriešia podobné prípady a nejde o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Žalobca v dovolaní neuvádza, v čom spočívalo nesprávne právne posúdenie veci

odvolacím súdom a neuvádza žiadne rozhodnutia predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej by sa mohol odvolací súd pri riešení otázky kúpnej ceny odkloniť. Dosiahnutá kúpna cena bola vyššia ako cena zistená znaleckým posudkom, ktorý dal záložný veriteľ na tento účel vypracovať. Výpočty ceny zálohu uvádzané žalobcom považujú žalovaní za nerealistické. Navrhli odmietnutie, prípadne zamietnutie dovolania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6.1. Dovolateľ v úvodnej časti dovolania uviedol, že dovolanie podáva z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolanie podľa tejto zákonnej normy je prípustné iba proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia v dovolaní nastolenej právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

6.2. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

7.1. Dovolací súd (so zreteľom na dovoláciu argumentáciu žalobcu) uvádza, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 01. januára 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/6/2017).

7.2. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako judikát R 71/2018). S prihliadnutím na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie.

7.3. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nespádajú (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/129/2017).

8. Najvyšší súd sa striktne nezameral len na to, či dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania formálne na konkrétnom riadku svojho podania. Do úvahy bral aj dovolací dôvod (§ 432 CSP) v snahe vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP, aby mohol následne posúdiť, či od tejto otázky

záviselo napadnuté rozhodnutie a či ide o otázku, ktorá napĺňa niektorú z hypotéz zakotvených v písm. a) až c) §-u 421 ods. 1 CSP (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 468/2023). Rovnako dovolací súd aplikoval ustanovenie § 124 CSP a posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu snažiac sa na jednej strane autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 alebo sp. zn. I. ÚS 336/2019), na druhej strane majú na zreteli potrebu nenarušenia princípu rovnosti strán sporu neprípustným nahrádzaním procesnej aktivity strany sporu obligatórne zastúpenej advokátom a princípu právnej istoty nastolenej právoplatným a vykonateľným rozhodnutím súdu. V rámci takto daných limitov posudzovania obsahu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku dovolací súd dospel k záveru, že žalobca právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorej sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu spôsobom umožňujúcim jej dovolací prieskum, nevymedzil. Rovnako neoznačil ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odvolací súd pri riešení právnej otázky (ak by ju dovolateľ riadne vymedzil) odkloniť (judikatúra českých súdov označená dovolateľom nie je, ako je vysvetlené zhora, ustálenou rozhodovacou praxou spor posudzujúceho dovolacieho súdu).

9. Dovolací súd však s odkazom na § 124 Civilného sporového poriadku dospel k záveru, že podané dovolanie možno prejednať podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľ v podstate namietol vady v procese dokazovania a v procese hodnotenia dôkazov.

10. Vzhľadom na to, že dovolateľ vo väčšej časti dovolania vyjadruje nespokojnosť a polemiku so skutkovými zisteniami súdov nižších inštancií a k dovolaniu pripojil doposiaľ v konaní nepredložené listinné dôkazy, musí dovolací súd pripomenúť, že dovolanie nie je ďalšie odvolanie. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovoláním sa nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodení skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu v procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (napr. tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov atď.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

11.1. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávaný nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

11.2. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri

Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

11.3. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

12.1. Dovolateľ primárne videl porušenie jeho práva na spravodlivý proces v aplikácii fikcie doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva argumentujúc, že sa v čase jeho doručovania (ktorý vymedzil dátumom 22. februára 2016) v mieste doručovania z dôvodu štúdia v Českej republike (v Prahe) nezdržoval. Súd prvej inštancie (v 10. bode jeho rozsudku) uviedol, že žalobca ešte v predošlom odvolacom konaní, ktorého výsledkom bolo zrušenie skoršieho rozsudku okresného uznesením odvolacieho súdu z 18. mája 2020, doručenie oznámenia o výkone záložného práva nespochybnil. Pre korektnosť dovolací súd poukazuje na body 59. až 61. uvedeného zrušujúceho uznesenia, v ktorých odvolací súd uviedol, že právna zástupkyňa žalobcu vo svojej záverečnej reči uviedla, že žalovaný 1/ zaslal záložnému dlžníkovi len oznámenie o začatí výkonu záložného práva, avšak v ďalšom už upustil od splnenia si povinností v zmysle Občianskeho zákonníka. Zo žaloby vyplýva, že žalobca nenamietal nedoručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva jemu, ale namietal nedoručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva jeho otcovi ako záložnému dlžníkovi. Odvolací súd vychádzajúc zo žaloby a prednesu právnej zástupkyne žalobcu uzavrel, že žalobca nespochybnil doručenie oznámenia o začatí výkonu záložného práva jemu, ani záložnému dlžníkovi.

12.2. Dovolací súd z obsahu súdneho spisu zistil, že žalobca v podaní z 12. mája 2021 (body 11. a 12.), ktorým zaujal stanovisko k zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu uviedol, že sa v mieste doručovania oznámenia nezdržoval. V nasledujúcom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie z 29. októbra 2021 už tvrdil, že začatie výkonu záložného práva nikdy nebolo oznámené žalobcovi ani jeho otcovi. Na preukázanie svojich tvrdení k odvolaniu pripojil listiny týkajúce sa liečby jeho otca v Prahe datované od júla 2015 do septembra 2015 resp. 01. decembra 2015 (vyšetrenie v Prahe) a lekársky posudok z 08. júla 2016. Až v dovolaní žalobca poukazuje na elektronickú komunikáciu medzi žalovaným 1/ a kuriérskou spoločnosťou Slovak Parcel Service, s.r.o., v ktorej je uvedené, že „príjemca sa na adrese nezdržoval“ a „príjemca nebol na adrese“. Z obsahu tejto komunikácie nachádzajúcej sa v súdnom spise vyplýva, že za údajom „príjemca sa na adrese nezdržoval“ je uvedené „na odkazy a sms nereagoval“, tým pádom boli zásielky vrátené. V ďalšej časti e-mailu je uvedené, že každá z tam označených zásielok (spolu 4 ks) bola doručovaná v dňoch 22., 23. a 24. marca 2016, príjemca nebol na adrese, na sms nezareagoval, telefón nezdvíhal. K „prvému“ doručovaniu oznámenia o začatí výkonu záložného práva došlo už skôr (samotný žalobca udáva dátum 22. februára 2016). Išlo o doručovanie poštou a ako vyplýva z vyjadrenia žalovaných na č. l. 70 k žalobe a z fotokópií nedoručených obálok nachádzajúcich sa v súdnom spise (č. l. 85 a 88), každá zo zásielok, či už adresovaná žalobcovi alebo jeho otcovi, bola uložená na pošte dňa 24. februára 2016 a odosielateľovi vrátená 15. marca 2016, čo žalobca počas celého konania nespochybnil.

12.3. Z hľadiska zachovania práva žalobcu na spravodlivý proces nesúhlas dovolateľa so závermi súdov nižších inštancií o preukázaní opakovaného doručenia oznámenia o začatí výkonu záložného práva nemôže obstať. Dovolateľ poukazoval na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/233/2010, z ktorého vyplýva, že v prípade náhradného doručenia zákon vyžaduje a predpokladá, že adresát sa v čase doručovania v mieste doručenia skutočne zdržuje a že len nebol zastihnutý tam, kde má doručovateľ písomnosť doručiť, pričom údaje uvedené na doručienke sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak, čo môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručienke uvedené. Pokiaľ doručienka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené splnenie tejto podmienky náhradného doručenia a nie je povinnosťou účastníka, ktorému bola zásielka doručovaná, navrhnuť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručenia v mieste doručovania zásielky nezdržoval. Pre posudzovaný spor je relevantné, že v uvedenom rozhodnutí dovolací súd riešil doručovanie listín súvisiacich s dobrovoľnou dražbou bytu vychádzajúc z § 10 zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, podľa ktorého písomnosti sa doručujú poštou formou listovej zásielky do vlastných rúk, a ak to nie je možné alebo účelné, doručujú sa iným preukázateľným spôsobom do vlastných rúk osobe, ktorej sú určené, pričom sa na doručovanie primerane použijú ustanovenia

osobitného predpisu - Občianskeho súdneho poriadku (ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016), teda postup a podmienky, ktoré musia byť splnené pri náhradnom doručení z procesného hľadiska.

12.4. Právna úprava výkonu záložného práva ustanovenia o spôsobe doručovania písomností obdobné právnej úprave doručovania pri dobrovoľných dražbách neobsahuje. Oznámenie o začatí výkonu záložného práva (§ 151l ods. 1 OZ) je písomný, jednostranný a adresovaný právny úkon. Podľa rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/129/2010, z ktorého vychádzal aj súd prvej inštancie, účinky jednostranného adresovaného právneho úkonu nastávajú jeho doručením, pričom v zmysle § 43a ods. 2 vety prvej a § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka prejav vôle vyjadrený jednostranným právnym úkonom pôsobí od doby, keď dôjde osobe, ktorej je určený. Voči prítomnej osobe (osobe priamo účastnej pri právnom úkone, ktorý realizuje druhá osoba) prejav vôle pôsobí (je účinný) ihneď. Neprítomnej osobe (t. j. osobe, s ktorou osoba realizujúca právny úkon nie je v bezprostrednom styku) musí prejav vôle dôjsť; nemusí jej byť doručený (adresátom prevzatý). Prejav vôle dôjde neprítomnej osobe vtedy, keď sa ocitne vo sfére jej dispozície. Dôjdením do sféry dispozície možno rozumieť nielen samotné prevzatie písomného hmotnoprávneho úkonu adresátom, ale aj dôjdenie prejavu vôle do sféry, v rámci ktorej možno rozumne očakávať, že sa adresát s obsahom danej písomnosti oboznámi, resp. nadobudne objektívne príležitosť zoznámiť sa s obsahom zásielky. Slovné spojenie „dostane sa do sféry jeho dispozície“ nemožno vykladať v zmysle procesných predpisov. Adresát (neprítomný) nadobudne objektívne príležitosť zoznámiť sa s obsahom zásielky aj v prípade vzhodenia oznámenia o uložení takejto zásielky do poštovej schránky. U žalobcu tieto atribúty vo vzťahu k doručeniu oznámenia o výkone záložného práva naplnené boli, žalobca mal objektívne možnosť (ktorú nevyužil) na základe oznámenia pošty vyzdvihnúť si uloženú zásielku obsahujúcu oznámenie o začatí výkonu záložného práva a zoznámiť sa s jej obsahom skôr, než bola nevyzdvihnutá zásielka vrátená späť odosielateľovi. Za povšimnutie stojí, že v zmluve o zriadení záložného práva z 21. marca 2014 (č. 1. 8 súdneho spisu) žalobca uviedol adresu svojho trvalého bydliska, pričom zmluva neobsahuje osobitné dojednania o doručovaní písomností a žalobca ani netvrdil, že neskôr (napr. po tvrdenom nástupe žalobcu na vysokoškolské štúdium v inom meste) došlo v tomto smere k modifikácii (zmene) uzavretej zmluvy. Doručením oznámenia o začatí výkonu záložného práva na túto adresu žalobcu sa preto táto písomnosť objektívne dostala do žalobcovej dispozičnej sféry.

13. Vo vzťahu k tvrdeniu dovolateľa o neplatnosti kúpnej zmluvy z 13. októbra 2016 pre rozpor medzi záujmami kupujúceho a predávajúceho v zmysle § 39 a § 22 ods. 2 OZ dovolací súd udáva, že rozpor medzi záujmami zástupcu a zastúpeného musí v čase sporného právneho konania existovať reálne a musí byť v konaní zistený; iba samotná možnosť existencie takéhoto rozporu na zákaz zastupovať nestačí. Pri posudzovaní rozporu medzi záujmami zástupcu a zastúpeného je potrebné vždy vychádzať z povahy konkrétného právneho úkonu, ako aj zo všetkých okolností prípadu tak, aby bolo možné náležite zabezpečiť ochranu záujmov zastúpeného (Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kol. Občanský zákoník I, II, 2. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 287). V posudzovanom spore bol žalobca ako záložca a predávajúca strana kúpnej zmluvy z 13. októbra 2016 zastúpený ex lege (§ 151m ods. 6 OZ) záložným veriteľom - žalovaným 1/, ktorý teda konal v mene záložcu. Záložným veriteľom je právnická osoba (spoločnosť s ručením obmedzeným), ktorej právne úkony vo všetkých veciach (§ 20 ods. 1 OZ) robí štatutárny orgán - žalovaný 2/. Žalovaný 2/ nekonal ako zástupca žalovaného 1/, t. j. nekonal za žalovaného 1/ v jeho mene s tým, že zo zastúpenia by vznikli práva a povinnosti priamo žalovanému 1/ ako zastúpenému. Na strane kupujúceho vystupoval žalovaný 2/ ako fyzická osoba prejavujúca svoju vlastnú vôľu. Nakoľko žalovaný 2/ nezastupoval žalovaného 1/, v ich vzájomnom právnom vzťahu nejde o zastúpenie a aplikácia § 22 ods. 2 OZ, porušenia ktorého sa dovolával žalobca ako dôvodu neplatnosti kúpnej zmluvy v zmysle § 39 OZ, ako na základe vykonaných dôkazov vyhodnotili sudy nižších inštancií, je vylúčená.

14. Závery uvedené v bode 13. tohto rozsudku sú spojené aj s poslednou časťou dovolania, v ktorej dovolateľ namietol, že žalovaný 1/ predal záloh za cenu niekoľkonásobne nižšiu oproti úradnej aj trhovej cene nehnuteľností. Dovolací súd poukazuje na správny záver hodnotenia dôkazov súdov nižších inštancií, vychádzajúci z rozsudku dovolacieho súdu z 30. septembra 2013 sp. zn. 7Cdo/222/2012, že prípadné porušenie povinnosti záložného veriteľa v zmysle § 151m ods. 8 OZ pri predaji zálohu postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby záloh predal za cenu, za ktorú sa rovnaký alebo

porovnateľný predmet zvyčajne predáva za porovnateľných podmienok v čase a mieste predaja zálohu, nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale zakladá zodpovednosť záložného veriteľa za škodu v zmysle § 420 OZ. Ak by sa preukázalo, že pri predaji zálohu záložný veriteľ nepostupoval s náležitou starostlivosťou, porušenie takejto povinnosti nespôsobuje neexistenciu záložného práva. Dovolací súd iba dopĺňa, že ak by aj došlo k priamemu predaju zálohu za nižšiu cenu oproti cene, za ktorú sa rovnaký alebo porovnateľný predmet zvyčajne predáva za porovnateľných podmienok v čase a mieste predaja zálohu, dovolateľ sa mohol za splnenia zákonných podmienok domáhať náhrady škody.

15. Dovolací súd uzatvára, že v posudzovanom spore dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné, nakoľko dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, čo by bolo dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Vzhľadom na nedôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ale dovolací súd dovolanie zamietol ako celok podľa § 448 CSP.

16. V dovolacom konaní úspešným žalovaným (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd priznal vzhľadom na ich procesné spoločenstvo spoločne a nerozdielne náhradu trov dovolacieho konania voči neúspešnému žalobcovi.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.